

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 13

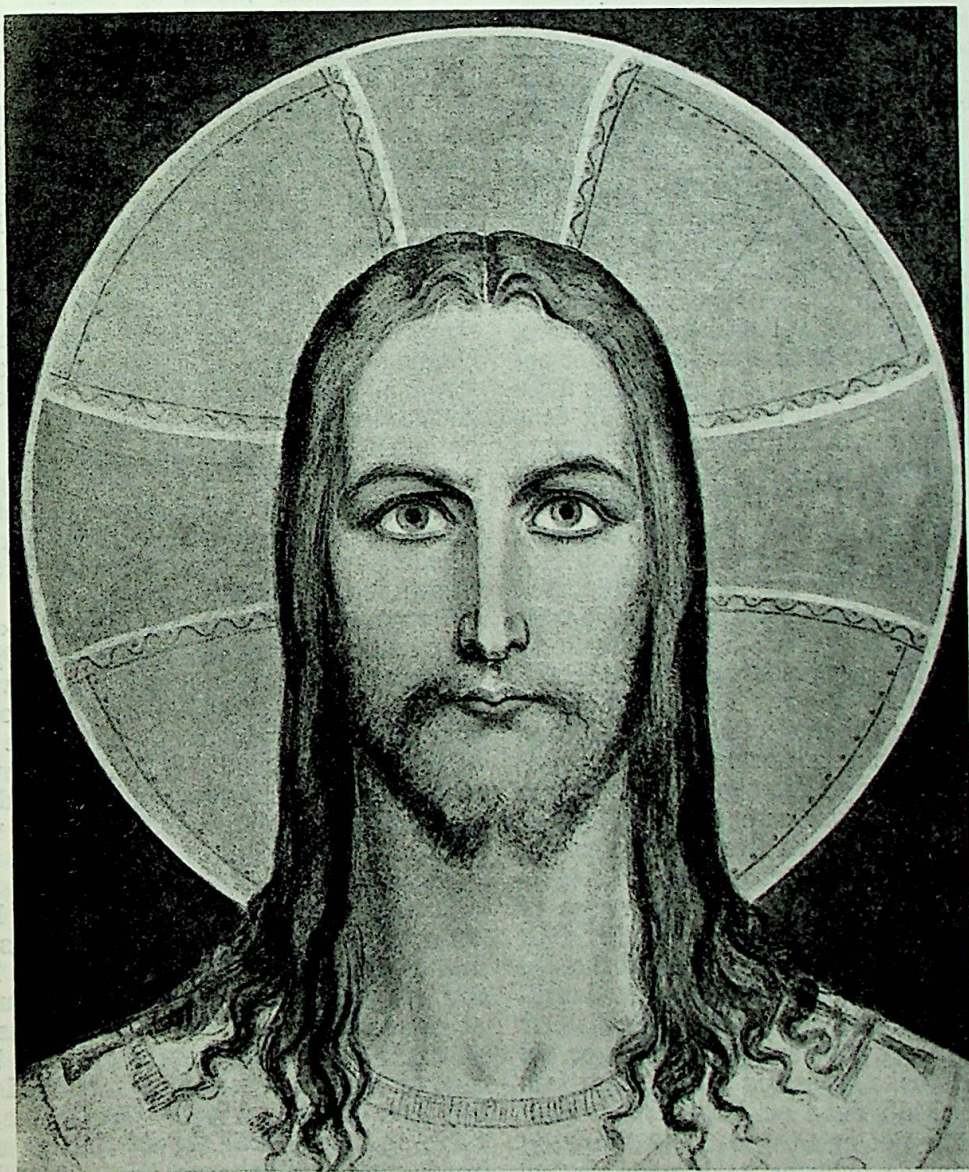
Oslo, den 2. april 1939

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Omslagsbilledet er efter fotografi av et veikrusifiks i Luxemburg. — Riket. — Korsets vei. — Den gamle påskefest. — Pave Pius XI og den moderne verden. — Romabrev. — En katolsk kunstnerinne. — Moderne munke. — Vesterledens Munkevæsen. — Døgnets guder. — Hvad man også kan opleve i Paris. — Nr. 262 i vår salmebok. — «Skimt».

Joseph
Guntermann.

VERDENS
FRELSE

RIKET

Av Sigrid Undset.

«I to tusen år har de ulykkelige vridd sig og dødd med denne nådeløse gåten foran sig, løftet om et Guds rike som vi alltid skal be om og som aldri kommer. «Når disse ting begynner,» er det sagt, «så vit at deres frelse er nær». — Og hvor mange hundre millioner menneskelige vesener har holdt ut livet og døden uten å se noe begynne.» Det er Leon Bloy som lar sitt alter ego «den fortvilede», Cain Marchenoir, si dette.

Boken, *Le Désespéré*, er et halvt århundre gammel, men den er ikke mindre aktuell nå enn da den blev skrevet. Først mot slutten av sitt liv — han døde i 1917, 71 år gammel — og enda mere etter sin død har Leon Bloy fått noe av den innflytelse som han krevet i rettferdig raseri og bad om så bitterlig gjennom alle de årene da nesten alt som hadde innflytelse i fransk åndsliv strevet for å få tiet ihjel en av de merkeligste begavelser det forrige århundres bokheim eiet. *Le pèlerin de l'absolu* og *le mendiant ingrat* har han kalt sig selv — pilegrimen i det Absolutte, og den utakknemlige tigger. Hans kjærlighet til dette Absolutte, til Gud og til Jesus Kristus, som kunngjorde det Absolutte på menneskemål og ved å handle og leve og dø i menneskenes grusomme verden, var som et hav — dypere enn det er mulig for almindelige mennesker å måle. Dypest i dets dyp hersket vel enslags evighetsro, men det som verden så av hans sinn var tiest et opørt hav, pisket av alle lidenskapers og kvalers uvær — i sjeldne stunder havblikk så himmelen og dens speiling i sjelen blev ett, inntil dønningene begynte igjen og himmelvisionen hvelvet sig selsomt brutt og omkastet på bårer og i bårdaler. Trassig rett-troende og utfordrende kirketro var han, og hele sitt liv igjennem førte han en forbitret kamp mot alle katolikker, prester eller legfolk, hvis han med rett eller urett sporet feighet hos dem, menneskefrykt, undfallenhet, svakhet for borgerlig suksess og forliksvilje overfor pengenes og den hedenske stats herrevelde. Hans liv var en lang lidelses-historie — voldsom og evnerik som han var led han ubeskrivelig under kneblingsforsøkene som også mange av hans trofelles gjorde sig til medskyldige i. Den fryktelige fattigdom som blev den utlæge litterats lodd kostet hans barn livet, hans sære og selsomme lidenskaper bragte tragedie over mennesker som han elsket med hele sin brennende evne til å elske og hate. Først mot slutten av sitt liv fikk han smake litt lykke også i sine jordiske forhold, i samlivet med sin edle og tapre hustru, den danskfødte Johanne Monrad, med sine døtre og de disipler som til slutt samlet sig om ham, — av dem er vel iallfall utenfor Frankrike Raissa og Jacques Maritain best kjent. Likevel blir det i *Le Désespéré* at Bloy har gitt uttrykk for det egentligste i sin natur og for sine grunnleggende erfaringer: «Endda: jeg er

Kirkens lydige sønn er jeg ikke desto mindre i en utålmodighetens kommunion med alle oprørerne, alle de forrådte, alle de ubønnhørte, alle denne verdens fordømte. Når jeg tenker på alle disse massene er det som en hånd griper mig i håret og løfter mig hinsides den ene eller andre samfundets relative nødvendigheter og krav, til et allomfattende ut-syn over urettferdigheten, som kunde få selv filosofernes hovmot til å gråte. — — — Jeg tror et seks tusen års dødelige kvaler ganske gir oss rett til å være utålmodige som ingen har vært det før, og siden vi skal «opløfte våre hjerter», til for en gangs skyld å slite dem ut av brystet vårt, disse fortvilelsesorganene, og stene himmelen med dem! Det er Sursum Corda og Lamma sabacthani for dette siste århundredes svekne —.»

Verden er ikke blitt bedre siden den tid, trass i alle de løfter den gav sine barn da — og gir dem nå — og kommer til å gi dem inntil dommedag. «Hovmotet og hennes horunge Vreden lar sine smigrere gnage på sig, den fredsommelige Misundelse slikker de stinkende fotsålene til Havesyken som syns det er bra slik og skjenker henne sin vel-signelse, beheftet med anvisninger til å bruke den på rett måte; Drukkskapen er en sfinks som alltid blir gjennomskuet og trøster sig med å gå ut og søle sammen med sine Ødipuser; Lysten med lender som honning og hjerte av stål danser med senket hode foran alle Herodeser, for å få servert sig alle de hodeløsninger som hun begjærer, og til slutt er det Latheten som blir født som en ussel slintre men tvinner sig med seig likegladhet rundt alle søilerne i den gamle menneskehetens stad.» De gamle syv dødssyndene som Leon Bloy har etset et billede av trenger bare forandre litt på drakt og frisyre fra århundre til århundre.

I to tusen år snart har vi bedt: «Din vilje skje som i himmelen så og på jorden.» Og så ser vi alt det som skjer nu hver eneste dag, og vi gruer for det som kommer til å skje på jorden, om noen dager eller uker eller måneder — hvis ikke uventede hendelser trer imellem. Og vi leser om det som har skjedd i alle disse forgangne århundrene. Når så menneskene noe til at Gudsriket var kommet i verden?

*

Den første søndagen i fasten leser Kirken for oss evangeliet om den gangen da Jesus og Fristeren møttes i ørkenen. Til mannen som hadde sultet i førti døgn sier Djevelen: «Er du Guds sønn så si at disse steiner skal bli brød.» Jesus svarer: «Det står skrevet, mennesket lever ikke bare av brød, men av hvert ord som går ut av Guds munn.» Han selv har lært oss å holde det hellige, daglige brød i ære og be om det. Og da Han på underfull måte hadde mettet folket som fulgte etter Ham ut i øde-

Korsets vei.

Når korset mig knuger og tynger,
min Jesus, jeg tenker på dig.
Med tårer i øiet jeg synger
på lidelsens Golgata-vei:
Guds Lam som den bitreste kvide
har valgt til din lodd og din del,
lær Du mig tålmodig å lide
til lutring og vekst for min sjel.

Når veien er tyngest å vandre,
da hvisker en stemme til mig:
»Hvorfor skal du mere enn andre
bli dømt til så kvalfull en vei?«
Ak, Herre, den stemme jeg kjenner —
en løgner bestandig den var.
Om korset enn tynger og brenner,
skal fristeren høre mitt svar:

Gud gav mig i livet så mange
velsignede, solfylte år
til virke og vekst for å fange
den lykke som aldri forgår.
Men fattig var livet jeg levet,
og gold var min vandring og vei.
Se, derfor Gud Herren har krevet
de gaver som nyttedes ei.

Veronese: «Golgata».

Så løfter jeg tanke og øie
fra jorden til livet hos Gud
og ber at jeg stille må bøie
mig her under trengselens bud.
Ak, Golgatas Frelser, Du blide,
ditt sonende blod er min trøst.
Det signer mitt kors og min kvide
med frukt for den evige høst.

K. Kjelstrup.

marken, befaler Han sine disipler å samle op det brødet som var blitt til overs: brød får ikke gå til spille. En gang ligner Han himmerikes rike med surdeigen som kvinnene gjemmer i melbølen, så melet kan bli gjennemsyret til neste baksten — Han har vel sett sin mor og nabokonene i Nasaret gjøre slik. Og til slutt kaller Han sig Livets brød, og i brødets skikkelse gir Han sig hen til oss som mat for evighetslivet i våre sjeler. Uten brød — mat — kan vi ikke leve her på jorden. Men vi kan ikke leve av mat bare, hvis vår sjel ikke får sin næring. Det er det som er Satans løgn. Kunde vi bare forvandle stein til brød, så skulde alle få nok av alt de trengte. Massen av folkene trodde det i forrige

århundre, — Leon Bloys århundre. Og verden, som trodde på løftet, herjes av nød, krig og død.

Så tar Fristeren Jesus med sig op på tempeltaket og foreslår at Han skal kaste sig ned: «Gud har jo gitt sine engler befaling om dig, de skal bære dig på hendene, så du skal ikke støte din fot på noen stein.» Jesus svarer: «Det er også skrevet: Du skal ikke friste Herren din Gud.»

Det er smertefornemmelsen som får mennesker — og dyr — til å gå unda ting i naturen som truer vårt legeme med død og lemlesting. Kunde vi ikke føle smerte nådde vel ikke mange menneskeunger voksen alder: de kom til å fly lukkt inn i brennende ild, slite sig sig sund til forblødning for å få tak i

Rembrandt: «Nedtagelsen av korset».

en blomst eller en frukt, slå sig i smadder under forsøkene på å opdag sine omgivelser. Grusomheten er på sett og vis den hesligste og obskøneste av alle menneskelige synder, fordi den tar vår naturlige reaksjon mot legemlig smerte i tyranniets og ondskapens tjeneste. Den skulde mane oss til å passe godt på vårt legemlige livs gode gave, — de fallne menneskers gemenhet syner sig på verste måten, når de piner og truer medmennesker, så de av angst for smertene tar til takke med et liv i nedverdighet og elendighet. Men smerten er nu engang siden syndefallet blitt både mere og mindre enn et signalsystem som varskur oss om at ild og skarpe egger bør en omgås varsomt, og at der fisk og fugl ferdes fritt er ikke vi skapt til å slå følge med dem. — Jesus avviser (tør vi tro, med et smil?) Djevelens opfordring til å gjøre det spranget som de andre stakkars menneskebarna ikke kan gjøre Ham efter. Istedet går Han sin egen vei som menneskenes sønn, — lar sig fange av menneskene, slå, spytte i ansiktet, krone med tornekrans, tar korsbyrden, henrettelsen mellom røverne, den beske død, — og herjer helvete og sprenger graven, og skjenker sonende evighetskraft til all den menneskelige lidelse som er syndens frukt her i verden, for hver og en som forsøker å ofre sine lidelser til den lidende Frelser.

Men her i verden var og er og blir det alltid en av Djevelens virkningsfulleste fristelser: «Våg et

sprang, som de usle massemeneskene kaller vanvittig. Du, du er overmennesket, — du rår over krefter og evner som skal bære dig frelst over avgrunner, der andre vilde stupe knust.» Og Hovmotet med horungen sin, Vreden, tar hånd om overmennesket, og en ny folkenes svøpe hviner over jorden, til han har slitt sig selv ut, eller blir kastet bort brutt —. Men så lenge han herjer er han helten for masser av de massemenesker som han forakter: alle higer vi ut over vårt vesens begrensning, de fleste av oss har en eller annen gang drømt om et forsprang der skulde være som å kaste sig fuglefritt ut i løse luften, og det er ingen av oss som ikke kjenner Hovmotet og Vreden. Det gjelder, om vi er for eller imot dette Helvetets motstykke til Barmhjertighetens mor med sin Sønn.

Til slutt tar så Djevelen Jesus med sig op på et høit fjell og viser Ham alle verdens riker og deres herlighet: «Alt dette vil jeg gi dig —.» Jesus visste at den andre kunde virkelig gi Ham hele verden — Han har selv kalt Ham «denne verdens fyrste». Men ikke det som Jesus var kommet for å erobre: menneskenes sjeler. «Hvis du faller ned og tilber mig —» så vilde du ikke behøve å forutsi dine disipler at verden kom til å hate og forfølge dem, du trengte aldri spørre, om menneskesønnen, når Han kommer tilbake, enda vilde finne Troen i verden? Hvordan den verden skulde se ut, som Djevelen mente skulde bli resultatet av en slik forbundstrakt mellom ham og Guds Sønn — det kan vi ikke vite noe om. Utover den ene tingen, at i den vilde ingen ha nektet å hylde Kristi navn, enstemmig som fanger i en vel disiplinert konsentrasjonsleir. Mens ilden og ormene huserte i sjelene.

*

«De gode gjerninger redder verden» skrev Bjørnson kort tid før han døde. Og det er vel selsomt at disse ordene blir citert som visdomsord eller som et nytt glad budskap, — mellom folk som i fire hundre år har plapret op og op igjen anklagen mot den katolske kirke for at den lærte, menneskene kan frelse om det så bare er sitt enslige selv med gode gjerninger. Kirken har aldri lært det, — for det er ikke sant at gode gjerninger kan *redde* verden. Verden kan ikke reddes *uten* gode gjerninger, og vi kan ikke bli frelst uten å gjøre gode gjerninger, — men det er noe annet. Den åndelige alkymi som vår frelse er, krever at vi bringer våre gode gjerninger til Mesterens smeltedigel. Men ingen som efter fattig leilighet har forsøkt å gjøre de gode gjerninger Kristus krever av oss har vel kunnet undgå å opdag, hvor tvilsom verd disse gjerningene har *i sig selv*. Kan vi noensinne elske, hjelpe, tilgi vår neste ut av helt rene motiver? Tør noen av oss si, han har *reddet* et eneste annet menneske — selv om han kanskje ved en leilighet reddet det fra døden eller social undergang eller hjalp det til å bli selvhjulpent, eller berget det fra sykdom og sult. Og så er det alle de tilfelle hvor velment hjelp ikke hjalp noe, men snarere gjorde skade — såvidt menneskelig syn kan se —?

Det er sånne erfaringer som skal lære oss, — *ikke* å miste motet og finne op undskyldninger for å la være å gjøre gode gjerninger, men lære oss å gjøre dem med ydmykt sinn, i kampen mot Hovmotet og Vreden, for det parret er alltid parat til å fortelle oss, hvor lite det nytter, hvor utakknemlig det er å gjøre noe godt. De skal lære oss av med det utålelige «velgjørenhets»-hovmotet, med «velgjørenens» formastelige arroganse overfor folk som trenger hjelp av en eller annen art. Kan det lære oss til å bruke sund fornuft, når vi forsøker å gjøre godt, så er det heller ikke så verst — bare man ikke innbiller sig at sund fornuft består i å skjelne f. eks. mellom «verdige» og «uverdige» trengende, men i å skjelne mellom de gode gjerninger som kan nytte andre og de som bare gir oss selv en behagelig følelse, når vi gjør dem. — Da Moder Pelletier sendte det første kull av døtre, søstrene av den Gode Hyrdes orden, til Amerika for å ta op arbeidet mellom gatepiker og kvinnelige straffanger, la hun dem på hjertet å gjøre dette arbeidet med ydmykt sinn, — det var kristen visdom. Dessuten påla hun dem snarst mulig å ta rede på amerikanernes smak i matveien og lære sig til å lage amerikansk mat til jentene i redningshjemmene, — det var sund fornuft, om enn kanskje av en spesiell fransk art.

Men først og fremst, vi må lære av alle de nederlag og skuffelser som uundgåelig følger med våre «gode gjerninger» å sette vår lit til Vår Herre — be Ham ta imot dem, ta hånd om dem og gjøre dem nyttige. Alt vi kan gjøre er som et såre klosset smi-arbeide av ynkelig urent metall. Men kast det i Mesterens smeltedigel, be Ham rense og styrke det, for Han alene kan forvandle det til en skatt, for vår neste og for oss selv, og gjemme den for oss på et sted hvor hverken møll eller rust kan ødelegge den.

*

Rundt omkring oss hører vi bruset av menneskestemmer som roper i kor, at Guds rike kommer jo aldri til denne verden, og kristendommen har sviktet, og Kirken har ingenting gjort for å løse den materielle elendighetsproblem i denne verden. Høiest skriller de som enda tror, de kjempet for fremskritt og frihet og en lykkeligere verden, de som i de siste par århundreder uavlatelig har kjempet for å kneble eller overdøve Kristi Kirkes stemme, lamme eller lemleste dens organer for sosialt arbeide. Les det tredje bindet av pastor Schindlers nettop utkomne store verk om Vesterledens Munkevæsen og se, hvem det var som plyndret Ordnerne for de midlene de hadde tjent sig op eller fått til gave og som skulde vært brukt til å spre opplysning og hjelpe samfundets arveløse! Det er sørgelig sant, at den evindeligforfølgelsen og utplyndringen skremte altfor mange av de troende i et musehull, — at mange av Kirkens egne viede tjenere hadde fortjent Leon Bloys bitende anklager for feighet, undfallenhet, for sine forsøk på å komme til en våbenstillstand med dem som hadde tatt til sig riket og makten og pengene her i verden. Men når alt kommer til alt — Kirkens opgave er først og fremst å forkynne Kristi evangelium, lære den rette læren, og forvalte sakramen-

tene. Det er i det minste til å forstå, at biskoper og prester og velmenende legfolk blev livende redde for at sånne høirøstede trosbekjennelser som Leon Bloys skulde henlede makthavernes oppmerksomhet på Kirken, slik at de la enda flere hindringer i veien for Ordets forkynnelse og Sakramentenes forvaltning.

En annen ting som ordnernes historie — og historien i det hele — lærer oss er, at til alle tider har det vært mennesker som valgte Djevelen, verden og sitt eget kjøtt fremfor Kristus og frelsen fra det onde — siden Kristus krever, vi skal gå Hans vei — i tillit, ydmykhet, i selvfornektelse og savn, hvis det trengs (og det vil alltid vise sig at det trengs), i gode gjerninger selv om en ikke får noen påtagelig glede av å gjøre dem. Og alltid har det vært forvilet mange overløpere fra Kristi flokk til den andre leiren, Kirkens viede tjenere og menn og kvinner som mangen gang i ungdommen hadde bundet sig i full opriktighet til å søke det fullkomneste kristenliv falt fra —. Selv i den delen av middelalderen, som en med rette kan kalle Troens århundreder, ikke bare fordi alle de kristne folks ypperste kulturelle prestasjoner var preget av religionen, i kunst, litteratur, i filosofi, og fordi middelalderens kulturelle førere nesten alltid også var religiøse førere, men også fordi massen av folkene innen alle klasser

Rembrandt: «Gravleggelsen».

trodde fullt og fast at Kristi vei førte til evig lykk-salighet, men egenviljens vei til evig kval — selv i den tiden var det nok av mennesker som valgte å følge alle sine lyster og lidenskaper, om de så skulde gå til Helvete på det —. Det er sikkert ikke minst fordi Kirken er bærer av denne bitre erfaring om at en kan aldri få ensrettet menneskene så lenge de har en gnist av frihet til å velge, at alle talsmennene for de moderne materialistiske religioner — kommunisme, fascisme, nazisme — hater den katolske Kirke åpenlyst og hemmelig. Til en viss grad kan en få ensrettet storparten av en nasjon, og få skremt eller avvebnet den delen som er anderledes rettet, ved akutt frykt for tortur og død og ødeleggelse av alt og alle de er glad i. Men gi menneskene litt pusterum bare, litt spillerum for deres fri vilje, flytt dommedagen ut i en uviss fremtid, — og de vil ikke marsjere ensrettet lenger men følge stridende tanker om hvad som er lykke og ulykke, godt og vondt. Og de syv gamle dødssynder vil komme til gjestebudet i nye klær, nysminkede og nyfriserte.

Kirken har jo blandt annet lært av erfaring, at alt den har kunnet utrettet for menneskenes time-

lige og jordiske velferd har den ikke utrettet ved forskremte redskaper som krøp sammen i trelldoms-frykt for en grum Guds vrede, — den har utrettet det ved mennesker som hadde den heroiske kjærlighet til Gud, mennesker som ikke lot Jesus banke forgjeves på sin dør men rev den opp på vidt gap, så Han kunde komme inn og opfylle sitt løfte om å «holde måltid» hos dem. Og der var da Himme-rikes rike på jorden.

Det også har Leon Bloys «fortvilede» Cain erfaret: «Han hadde følt kjærligheten streife sig, den åndelige, absolute kjærlighet. Han også hadde som alle andre helt ut sitt hjerte i Fadervårets svikefulle såll og han var blitt mett med den fullkomne glede. Så var der da noe under disse masser av graver, under dette Maladetta av hjerter som led i støvet, under denne avgrunn av Guds taushet, — ett eller annet prinsipp av opstandelse, av rettferdighet og triumf som skal komme! I kraft av sin elskende tro skapte han sig en evighet, bevende av liv, med en nevefull forstenet tid i hånden sin, og virket sitt håp av den bitreste pessimisme.»

Sigrid Undset.

Den gamle påskefest.

Oprinnelsen til den kristne påske som avløste jødernes minne- og takkefest for utfrielsen av Egypten, er så gammel, at den taper sig i Aposteldagenes tåker, den gang søndagen avløste sabbaten som helligdag.

Både Paulus og Johannes taler om de kristnes nye ukentlige helligdag: KYRIOS-dagen (Herrens dag), og vi ser at den blev valgt som avløser for lørdagen, fordi den var minnedagen for Herrens opstandelse — en ukentlig påskedag.

Vi vet ikke når den *årlige* påskefest blev innstiftet; kanskje er den slett ikke innført, men overført fra Israels kalender — bare med nytt innhold. Vi finner den sporadisk omtalt kort etter år 100; omkring 198 gir dens feirelse på fast dato (som i Østen) eller på søndagen etter vårjevndøgn (som i Rom og Vesten) anledning til en strid mellom pave Victor og bispene i Jerusalem, Efesus og Korinth, hvori den syriske biskop Irenæus av Lyon (i Gallien) megler. Omkring 200 tales der ikke bare om påskedag, men om en hel cyklus av festligheter og faste etter og før selve dagen; vi får i 243 vite, at det er skikk fra Aposteldagene å faste på vann og brød i uken forut — også for å forberede dåpen som foregikk i påsken.

Påsken har mange navn i Europas sprog.

Ostern og *Easter* kommer av *Ostra* (som i stednavnene Osterode og Osterberg) og *Eastre*, saksernes vår-gudinnens navn. Vårt *påske* stammer fra en sen latinisering av det hebraiske ord *Pesah's* form i Aramisk: *Pascha*, som går igjen i de romanske sprog: *Pascua* (italiensk) og *Paques* (fransk); dets opprinnelige betydning: Forbigang, passasje, hentyder til dødsengelens flukt forbi de jødiske hjemms dører i utgangen fra Egypten og er altså det jødiske ord for påske,

i sin tid flyttet over på kristelig grunn, hvor festen (i de latinske land) inntil da het «opstandelsens søndag» og altså kun dekket påskedag og hverken fastetiden eller den uke vi kaller «den stille uke», og som latinerne benevner «den store uke» og germanerne *Karwoche*, av *Chara*, som betyr klage, sorg.

Den rike ritus hvormed den gamle kirke feirer påsken, er av orientalsk preg; man har lenge vært i tvil om dens herkomst, men nu er det bevist, at ritualet for tiden fra palmesøndag til påskedag er kommet til Rom (og derfra til Vesterleden) fra Gallien, via Milano, hvorhen det kom fra Syrien—Palestina engang omkring 500. Ritualet er fullt av ikke-romerske ceremonier og har islett av greske tekster i sin latin, likesom dets preg vidner om Østens mystikk, om Orientens mange lekser og bønner og om en hyldest til korset, som fører tanken direkte hen på Jerusalem med Den hellige gravs kirke, Hellig kors-kapellet og Anastasis- (Opstandelses-) kirken.

Det skrift som leverer beviset for den vesterlandske påskeritus' avstamning fra påske-gudstjenesten i Jerusalem, heter *Sylvias valfart*, eller riktigere *Ætherias valfart til de hellige steder*; det blev i 1887 funnet i et bibliotek i Arezzo i Italia og året etter utgitt i Rom, likesom det ofte senere er bearbejdet av europeiske videnskapsmenn.

Det er en reiseberetning av en nonne fra Sydfrankrike, som i årene mellom 384 og 394 foretar en treårig valfart til Østen, hvor hun besøker klostre, martyrgraver og hellige minnesteder. Blandt annet oplever hun fastetidens 8 uker og påskefesten i Jerusalem, som hun gir en svært levende skildring av — den, som vi nu gjengir utdrag av.

Palmesøndag feires om morgenene, den almindelige høi-

messe i *Martyrion*, den øvre kirke på Golgata. Kl. 1 efter middag møtes bisp og folk på Oljeberget og holder i en grotte, hvor Herren sies å ha lært, en 2 timers tjeneste med Davids salmer og lekser av Den hellige skrift. Kl. 3 begir man sig til Oljebergets topp, hvor man holder en lignende tjeneste, og kl. 5 synges evangeliet om inntoget i Jerusalem, hvorpå man bryter grener av trærne, for med palme- og oljegrer i hendene å begi sig i syngende prosesjon tvers gjennom Jerusalem, som nu gjenlyder av ordene: Velsignet han, som kommer i Herrens navn, til Anastasiskirken, hvor vesperen synges, og en bønn til ære for Det hellige kors reciteres.

Mandag er hverdag, men *tirsdag* samles man atter på Oljeberget og leser lidelseshistorien hos Matteus, begynnende med 26. kapitels 3. vers.

Onsdag fortsettes på samme vis; der leses om Judas' forræderiplaner, og alt folket utbryter i veklager.

Skjærtorsdags tjeneste begynner ved hanegal med en «Vigilie», en uavbrutt rekke salmer, bønner og lekser, inntil biskopen kl. 2 ettermiddag celebrerer messen i *Martyrion*, og alle de troende går til alters. Om aftenen kl. 7 møtes man i den prektige *Eleona*-kirke på Oljeberget til Vigilie; kl. 11 begir man sig til bergets topp og tilbringer natten i sang og bønn i det lyse måneskinn, inntil hanen galer kl. 2 natt.

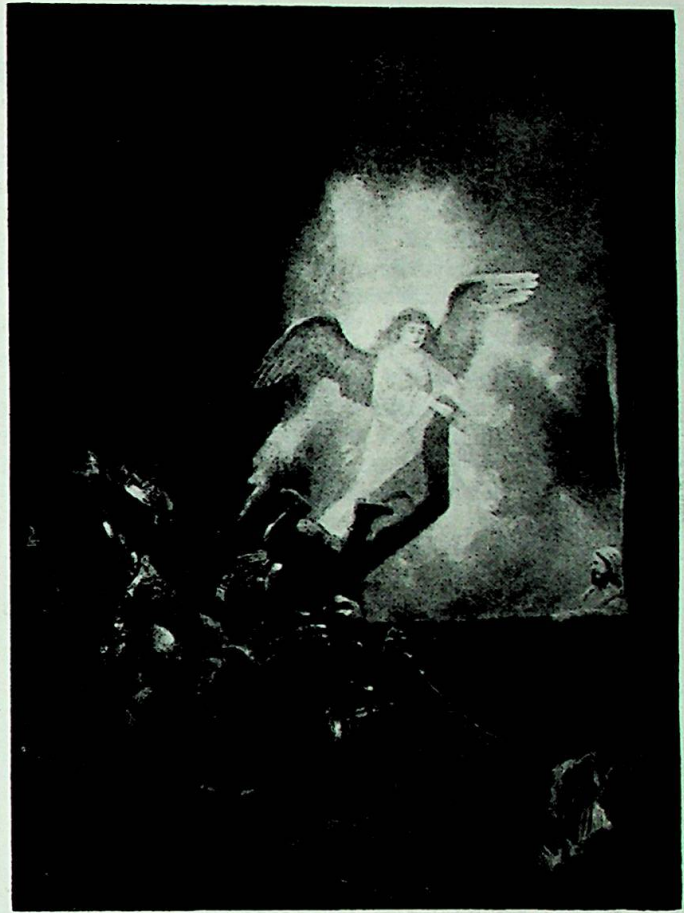
Langfredag morgen kl. 3 begir bisp og alt folk sig fra bergtoppen ned til Oljehaven, hvor man samles i kirken med de 2000 lamper og hører evangeliet om tilfangetagelsen; så begir man sig i prosesjon langsomt inn til byen, hvor man hører evangeliet om forhøret — i kirken på selve Golgata; etter en preken av biskopen sendes folket hjem, men på veien går de til Zion, hvor de besøker den sølle, ved hvilken Herren skal ha vært bundet under hudstrykelsen, og som senere er flyttet til Rom.

Atter samles man kl. 7 morgen, denne gang i Hellig Korsets kapell, hvor bispens stol er reist overfor et bord, dekket med et hvitt linklæde. Diakoner bærer inn det dobbelte og kostelige sølvskrin, som rummer den rest av det sanne kors, keiserinne Helena mente å ha funnet på Golgata i år 320, sammen med overskriftens tavle på tre sprog — senere bragt til Rom.

De kostelige relikvier dras frem og legges på bordets lin; de troende trer frem, en for en, faller ned for korset, kysser det og berører det med panne og øine, men ikke med henderne. Diakonene fremviser også, hvad menes å være Salomons ring og det oljehorn, hvorfra Israels konger salvedes — også disse relikvier kyskes, og det blir middag alt imens.

Ved middagstid samles folk og bisp i forgården mellom Kors-kapellet og Anastasis-kirken, hvor salmer synges, og det blir lest fra den gamle pakts bok alle de lektier, som kan tas som profetisk varsel om Messias' lidelse og død. Når det er «ved den niende time», synges evangeliet etter St. Johannes om Herrens siste ord og død — og man begir sig inn i hovedkirken for å lese om nedtagelsen av korset og gravleggelsen — og så går folket til sitt, mens de unge klerke tilbringer aften og natt i kirken som våkenatt og med å berede sig til påskefesten.

Lørdag er stille dag, men om aftenen samles man til Vigilie og korter tiden med å lese lektier av den hellige tekst om verdens frelses drama i dettes store akter, mens man

Rembrandt: «Opstandelsen».

salmesyngende fra kirkens mørke speider etter morgenstjernen.

Når dagen gryr, slås den nye ild, lampene tendes, fonten beredes, og hymner klinger.

Så føres katekumenerne inn; de er forberedt til dåp gjennom et år eller to, og nu ledes de av deres kateketer og faddere. De spores og må svare til sin barnelærdom, de må forsake, bekjenne og be Fadervår — og så går veien i den tidlige morgen over til dåpskapellet, hvor de tre ganger dykkes i basengets vann i de tre store navn, og når de dukker op, iføres de hvite klær og stedes for bispens på tronen, som under salvelse og håndspåleggelse konfirmerer dem og kroner dåpens verk med «åndens segl».

Som rette kristne følger de nu i prosesjon med hele menigheten inn i Anastasis-basilikaen, Opstandelseskirken, hvor lampers skinn brytes med påskesolens glans, og bispens omgitt av prester, diakoner og klerke, i herlige kirkeklær synger høimessen på «dagen for alle dager», «alle festers fest og den høieste høitid» og tar «de nyfødte» av vann og ånd til alters.

Festen varer ved i samfulle 8 dager; på ottendagen, «hvite lørdag», avlegger kirkens nye flokk dåpens hvite toga og går over i hverdag og helg som normale kristne, der skal leve det kirkeår som har sitt utspring og sin fullendelse i den høie påskefest.

Peter Schindler.

Pave Pius XI og den moderne verden.

Radiotale av Pater A. J. Lutz 3. mars 1939.

Pius XI.

Den 29. september 1938 talte pave Pius XI, etter nettop å ha overstått en alvorlig sykdom, gjennom Vatikanets radioutsender til hele verden med følgende ord: «Vi er uendelig takknemlige for alle de bønner den katolske verden har sendt op til Gud for vårt helbred, men allikevel tilbyr vi det liv som Gud på ny har skjendet oss som en offergave for verdens fred. Ja, det allerede lange liv som Gud i sin nåde har skjendet oss, vi legger det i Guds hender, hvad enten livets og dødens Herre vil ta det eller ennu lenger bevare en trett og sorgfull arbeiders dager.» Det liv som paven dengang tilbød Gud, hadde for lenge siden blitt helliget Guds sak i den prestelige stand og i den kristne videnskaps tjeneste. Å bli en teolog og kirkehistoriker av rang syntes lenge å være Achilles Rattis eneste kall, og ingen ting lot formode at han noen-

sinne skulde tjene Kirken anderledes enn ved et liv i bønn, studium og sjelesorg på et begrenset virkefelt. Men da Polen etter verdenskrigen hadde vunnet sin nasjonale autonomi igjen, gjaldt det å ordne forholdet mellom Kirken og den nye stat og monseigneur Ratti blev sendt til Warszawa som apostolisk visitator. Der oplevet han sammen med det polske folk de tragiske dager i august 1920, da den nye stat stod i fare for å bli knust igjen av den røde armé, og den franske general Weygand, som var ilet Polen til hjelp, gav ham det vidnesbyrd at hans modige holdning hadde vært en overordentlig moralsk støtte for landet. Et par år etter måtte imidlertid monseigneur Ratti forlate Øst-Europa, da han blev utnevnt til erkebiskop av Milano og kardinal. Og den 6. februar 1922 blev han Benedikt XV's efterfølger på Petri stol.

Det er ikke min hensikt her å tale om alt det store Pius XI har gjort for den katolske Kirke i rent religiøs henseende. Min opgave er å vise paven ansikt til ansikt med den politiske verden, slik som den har utviklet sig etter krigen.

Det var en ny verden som holdt på å danne sig. Selve grunnformene for samfundslivet var begynt å oppløses. Krigen hadde vist alt det utilstrekkelige og det golde i den europeiske kultur i de to siste hundre år. Hverken den filosofiske tenkning, rettsvesenet eller det økonomiske og det politiske livs former hadde vært dypt nok gjennomtrengt av sannhet og humanitet til å kunne skape livskår for en lykkelig menneskeslekt. På den ene side truet den marxistiske kommunisme, hvis mål var ved en almindelig verdensrevolusjon å skape et stort internasjonalt og klasseløst samfund under proletariats diktatur og med den materialistiske livsopfatning som felles

mål. På den annen side reiste der sig så sterke nasjonalistiske tendenser, så skarpe rasemotsetninger at håpet om et fredfullt samarbeide mellom folkene blev umuliggjort.

*

Den nye pave oppfattet situasjonen både med overlegen åndskraft og med et hjerte fullt av medlidenhet med den ulykkelige verden. Han innså det sanne og rettferdige i de nye politiske og sociale strømninger, men han forstod likeledes det moralskt og religiøst forkastelige i den mystikk som de var blandet op med. Den norm han la til grunn for sine reformforslag var den menneskelige person med dens naturlige krav på åndelig og materielt velvære og med de overjordiske rettigheter Kristus har skjendet den. — Hans første tanke var å sikre freden. Han talte fredens sak i anledning av den internasjonale konferanse i Genua 1922. Et telegram til Mustafa Kemal hadde det samme formål for Orientens vedkommende. Men det var især hans første rundskrivelse desember 1922 som var viet til fredens sak: politiske motsetninger og vanskeligheter må løses på en menneskelig måte. En fred som bare er et resultat av frykt eller av en slags mekanisk likevekt mellom nasjonenes materielle maktmidler, eller en fred som opnås ved å tilintetgjøre motstanderen, er ingen menneskeverdige tilstand og er heller ikke egnet til å sikre det økonomiske liv mot kriser og stagnasjon. — Flere andre ganger har paven uttalt sig høitidelig om hvor umenneskelig krigen er. Midt under Italias forberedelser til angrep på Etiopia minnet han de italienske statsmenn om de eviggyldige moralske grunnsetninger politikken må rette sig efter: «I denne alvorlige stund håper vi og vil vi håpe på Kristi fred ved Kristi rike og til tross for alt stoler vi på at ingenting vil bli gjort som ikke er i overensstemmelse med sannheten, rettferdigheten og kjærligheten.» Da krigen holdt på å bryte ut, la paven ikke skjul på hvad han syntes om den. For en veldig skare av katolske sykepleiersker fra alle land uttalte han blandt annet: «Erobringskrig, nei, det er noe ufattelig, noe uutsigelig stygt og sørgelig I Italia påstår man at det er en rettferdig krig, at det gjelder å sikre sine grenser, å skaffe rum til den voksende befolkning, å forsvare landets økonomiske trygghet. En sådan krig, sier man, rettferdiggjør sig selv, men hvordan det enn forholder sig med disse krav kan vi bare ønske at man skal kunne overvinne vanskelighetene med andre midler enn krigen.» De samme tanker blev fremført klart og kraftig i en tale til frontkjempere fra verdenskrigen og ved forskjellige andre anledninger. De dannet grunnlaget for Vatikanets diplomatiske aksjon angående denne sak.

*

Med den samme edle menneskekjærlighet arbeidet paven også for den økonomiske fred og den sociale orden. Der møtte han en veldig motstander: den marxistiske

kommunisme. Millioner av arbeidere verden over hadde levet sig inn i den overbevisning at det ideal Marx og Lenin hadde satt op skulde være frelsen fra all økonomisk nød. Proletariatets diktatur og det klasseløse samfund skulde derfor bli opprettet ved en hensynsløs klassekamp. Mot disse tendenser gjorde paven front i en monumental rundskrivelse, likesom Leo XIII hadde gjort det 40 år før. Men like så litt for Pius som for Leo stod det slik at alle krav, alle ideer for hvis skyld kommunistene gjorde oprør mot kapitalismen, var forkastelige. Kommunismen hadde utviklet sig som en nødvendig konsekvens av den økonomiske liberalismen, av den lære som hadde erklært at politikk og økonomi hadde sine egne lover uavhengig av moral og religion. Det var kreftenes frie spill som skulde råde. Så var det jo rimelig at den sterke knuste den svake og at arbeidernes livskår ofte artet sig som en grenseløs nød. I kommunismen er der altså tre ting vi må holde fra hverandre. For det første et krav på en mere rettferdig fordeling av jordens rikdommer. Dette krav er i full overensstemmelse med den kristne tro og moral, og paven gir klare retningslinjer for en grundig omforming av forholdet mellom kapital og arbeide. Han forlanger ikke bare en rettferdig lønn for arbeiderne, men en proporsjonal delaktighet i arbeidets utbytte, likesom arbeideren også skal være med å lage arbeidskontrakten. Motivet til alle disse økonomiske reformer er bevisstheten om at arbeidet ikke bare er en vare, men en menneskelig moralsk gjerning. Paven hevder likeledes at det økonomiske liv må være ordnet således at arbeideren kan opnå den økonomiske trygghet som er nødvendig for det åndelige liv og den moralske verdighet som den menneskelige person har krav på.

Derefter kommer det annet element i kommunismen, en nyordning av eiendomsretten; privateiendom skal forsvinne, jorden og alle produksjonsmidler skal eies av samfundet. Paven innrømmer at eiendomsretten er en utvikling underkastet og kan anta forskjellige former. Men en ting kan han ikke gå med på, nemlig å frata den enkelte retten til personlig eiendom. Ti den er en bestanddel av naturloven, den kreves i selve den menneskelige persons navn. Istedenfor å opheve privateiendom skal den tvertimot utvides således at også ar-

beiderne får del i den og opnår en større økonomisk frihet.

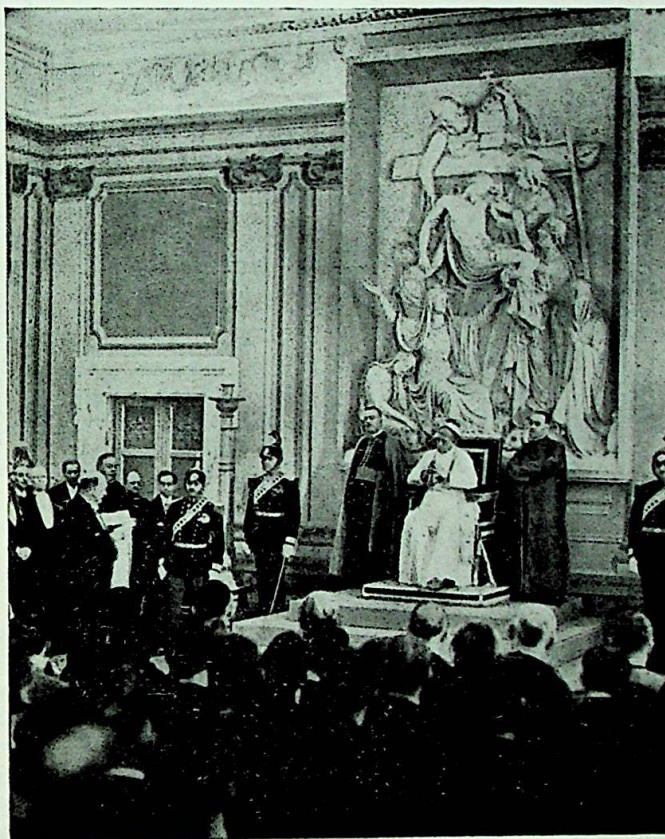
Et tredje moment i kommunismen, slik som den blir forkynt av Moskva, er selve den livsopfatning den bunner i, nemlig den åndsfornektende materialisme. For Marx og Lenin finnes der ikke noe annet liv enn det fysiske. Når livsenergien er oppbrukt, kommer døden og etter døden ingen ting. Menneskets salighet må altså søkes på jorden. Troen på en udødelig sjel med krav på evig liv, troen på en skaper og en Frelser, troen på en kjær-

lighet og et evig forsyn, stemples som overtro. Og siden religionen hevder disse verdier, er religionen «opium for folket», en fiendtlig makt som med alle midler må knuses. Staten blir den totalitære stat med uinnskrenket makt. Moralsk er alt som er til fordel for staten. Og til syvende og sist har det vist sig, især ved det forbund som den kommunistiske bevegelse har sluttet med gudløshetens propaganda, at det gjelder om i ly av rettferdige sociale krav å smugle grunnsetninger inn i samfundet som går ut på å tiltetgjøre kristendommen. Med rette har Pius stemplet denne side av kommunismen som en «falsk forløsningssidé». Han har ikke imot sovjetunionen som politisk formasjon. I sin henvendelse til den internasjonale konferanse i Genua anmoder han de deltagende makter om å anerkjenne Sovjetsamvel-

det på den betingelse at den religiøse samvittighet og kirkenes rettigheter respekteres. Men selve den bolsjevistiske livsopfatning gjendriver han som hele den menneskelige kulturs undergang.

*

Med den samme apostoliske myndighet og med det samme klarsyn fordømmer Pius en annen form for den absolutte stat, nemlig den som i Tyskland har fått navnet nasjonalsocialisme. Også her vet paven å skille det gode og verdifulle ut fra det feilaktige og farlige. Også den nasjonalsocialistiske bevegelse er båret av rettferdige krav. Enhver nasjon har rett til å være sig selv, til å hevde sin enhet, sin uavhengighet, sin ære, sine tradisjoner og for den saks skyld, også sitt fysiske livs sammenheng med blod, jord og rase. Derfor blev også nasjonalsocialismen som politisk formasjon og som uttrykk for nasjonalfølelsen villig anerkjent både av pa-

Pave Pius XI mottar den internasjonale katolske presse-kongress 1936 (ytterst til høire i første rekke: mgr. Irgens).

ven og av alle tyske biskoper. Et konkordat blev avsluttet med den tyske regjering straks efter at Adolf Hitler hadde overtatt makten. Men det viste sig snart at den nye politikk i Tyskland gjorde felles sak med en ny form for hedenskap, akkurat som bolsjevismen i Russland gjorde felles sak med gudløsheten. Det nye hedenskap, den nye mytos, som man sier, er «das Geheimnis des nordischen Blutes». Samfundsliv, familieliv, ungdommens opdragelse, hele kulturen og selve religionen skal bestemmes og beherskes av impulser som bunner i den fysiske natur. Et åndsliv uavhengig av blod og jord, et åndsliv som ved sin universalitet skulde være et bånd mellom alle nasjoner, slik at alle mennesker kunde møte hverandre i rent åndelige, overnasjonale verdier blir ikke anerkjent. Den menneskelige person blir således berøvet alt det som hever den over de fysiske instinkter, likesom selve guddommen smelter sammen med naturen. Nasjonalsocialismen når altså bare ad en annen vei til den samme åndsfornekten- de materialisme som Marx og Lenin, og til den samme forakt både for den menneskelige person og for kristendommen. For å få den nye mytos anerkjent bruker nasjonal-socialistene de samme metoder som makthaverne i Russland: den totalitære stat, en voldsom samvittighetstvang, undertrykkelse av den personlige frihet, ophevelse av den uavhengige presse, kamp mot all moral og all kultur som nekter å sverge til rasemytologien.

Mot alle disse villfarelser hevet paven sin røst i rundskrivelsen «Mit brennender Sorge» fra 14. mars 1937. Dette viktige dokument blev avfattet på tysk, trykt i all

Romabrev.

19.—3.—39.

For nær to år siden hadde jeg gleden av å være tilstede ved domnikanerpatet Finn Thorns prestevigsling i klostret i le Saulchoir. Vi kjente ikke hverandre fra før og da jeg kom til klostret mens ordinandene var i retrett fikk jeg ikke hilse på ham før vigslingen. Men etter — ja, jeg vil ikke referere gripende øieblikker fra to år tilbake. Kun det vil jeg si: det var den første gang jeg møtte livslykken hos en nyvigslet prest, den intet

hemmelighet og lest op på alle katolske prekestoler i Tyskland. Det røber den samme vidtfavnende ånd og det samme store hjerte som de store rundskrivelser mot kommunismen. Det er også besjelet av den samme dype sorg over at store folk med høie åndelige tradisjoner og med dype røtter i kristendommen får sin tilværelse undergravet av absurde myter, av klassehat eller av rasehat, av forakt for eller av undervurdering av det evige.

Flere andre ganger var paven nødt til å ta stilling mot det moderne statsavguderi i det hele tatt: for å hevde personlighetens rett og verdighet, for å hevde foreldrenes rett til å odra sine barn, for å hevde foreningsretten og for å stemple den grufulle jødeforfølgelse.

Pavens holdning like overfor det umenneskelige og det åndsfornekten- de i den moderne verden er også blitt anerkjent nu efter hans død i alle land hvor en personlig tanke ennu har lov til å komme til uttrykk.

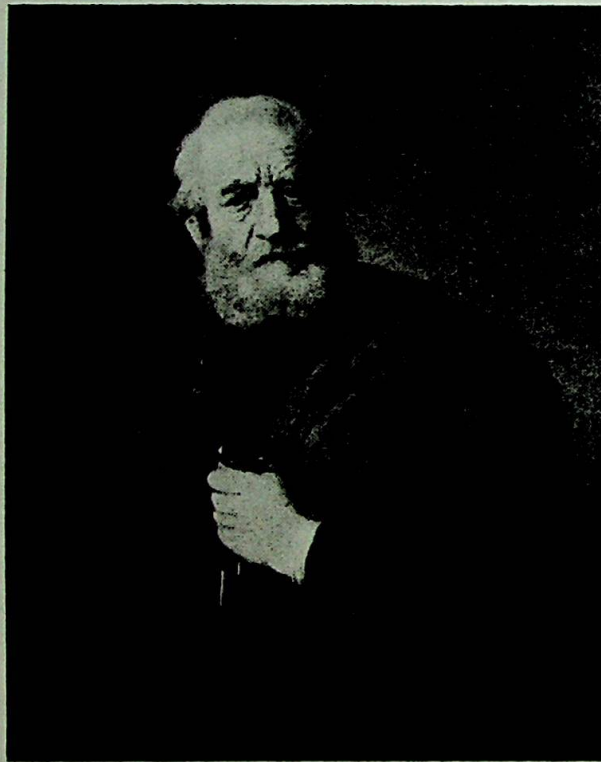
Av de vurderinger vi leser i den uavhengige verdenspresse fremgår det at Pius XI blir betraktet som en mann med en klar og vidtfavnende intelligens, med et varmt og høisinn- hjerte og med en sjelden handlekraft. Det er slike menn vi kaller for geniale. At han ikke oplevet virkeliggjørelsen av alle sine idealer forminsker ikke hans storhet — ti også dette har han felles med

slektens store velgjørere. Imidlertid forstod han å utdanne menn som er i stand til å føre hans arbeide videre.

«Le Pape est mort! vive le Pape!» Paven er død! Paven leve!

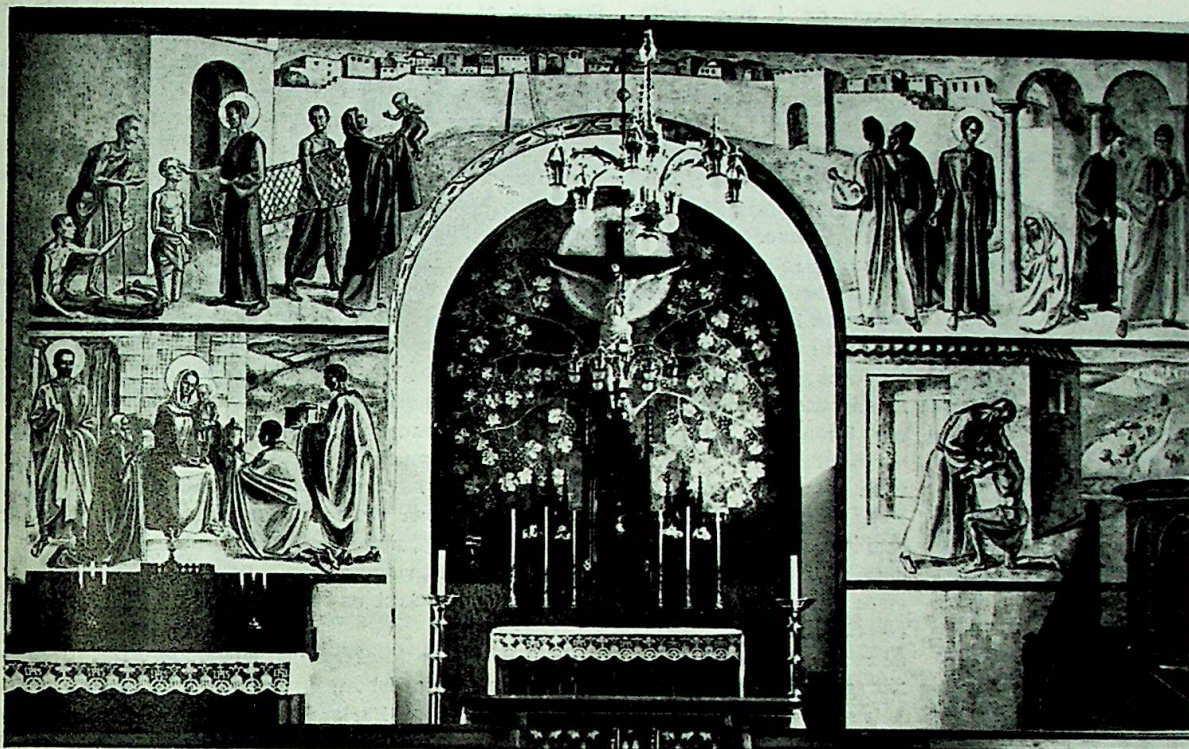
annet kan sammenlignes med. Igår møtte jeg den atter.

Da blev Harald Taxt vigslet til prest her i Rom. Og atter oplevet jeg dette gripende: det kan være vår næreste venn som vi forut på godsligste måte har ønsket lykke på veien til retretten, men når han kommer tilbake fra alteret med alle en prest's åndelige fullmakter, helliget Gud gjennom et sakrament — da står han foran oss som en helt ny. Vi føler kløften mellom vårt naturlige jeg og det overnaturlige som er ham, men vet at broen mellom oss spennes av troen. Og vi kneler ned og mottar hans velsignelse.

«Du er Petrus —»

(Rembrandt.)

Birgitte West: Jesu-Hjerte-kirken i Randers.

En katolsk kunstnerinne.

Vi treffer *Birgitte West* på hennes midlertidige domæne her i Oslo og erobrer oss straks et så utmerket «stoff» for vårt påskenummer. Ingen skal imidlertid beskyldes frk. West for å være noe lett intervjuobjekt — den stillfarne og beskjedne kunstnerinne har åpenbart mer lyst til å overlate sine bilder å føre ordet på hennes vegne enn til å gjøre det selv — men det slipper dog ut av henne at hun er barnebarnsbarn av den berømte tegner *Fritz Jürgensen*, hvilket forklarer en del av det levende preg som alle frk. West skikkelser har over sig. *Frits Jürgensen* var som tegner hverken mer eller mindre enn genial, og hans vidunderlige små snap-shots fra det daglige liv er allerede nu klassiske både hvad tekst og sujet angår — enkelte av hans tekster lever fremdeles i stadige citater på menigmanns lepper. Altså vet vi allerede nu en hel del om den kunstneriske arv frk. West har overtatt og nu forrenter på sin måte. Lignelsen om de betrodde talenter er alltid aktuell —

Og idag morges har pastor *Taxt* feiret sin første hellige messe over *Petri* grav i *St. Peterskirken*s krypta. Hans høierverdighet biskop *Smit* skulde ha assistert men blev forhindret da han hadde vært utsatt for et ulykkestilfelle — istedet assisterte prof. dr. *C. Damen* fra *Holland*. *Ministranter* var den danske prestestuderende *Hans Jorna* og undertegnede. Den norske koloni var fyldig representert. Det blev en enkel og verdig høitidelighet: på kristenhetens dyrebareste sted innledet en nordmann sin prestegjerning for sitt fedreland. Den bære meget og rik frukt!

Ivar Hansteen-Knudsen.

«Men hvor lærte De så å plasere talentet så det kunde gi så rikt et utbytte?» spør vi.

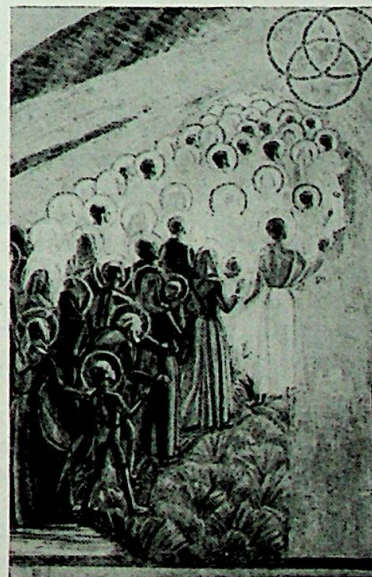
«Skal vi ta det helt i Deres spørsmåls ånd må jeg svare: av den danske så altfor tidlig avdøde billedhugger *Chresten Skikkild*. Han lærte mig å forstå sjelen i all kirkeutsmkning og dens bærende prinsipper fra middelalderen av. På *Akademiets* dekorasjonsskole fikk jeg den praktiske opøving og professor *Utzon Frank* lærte mig hvor nødvendig et grundig naturstudium er. Og så fikk jeg reise ut —

«Til Norge —» smiler vi.

«Nå — nu først til *Tyskland* og *Italia* —» frk. West får et henført utseende — «husker De *Fra Angelicos* og *Giottos* fresker i *Florens* og *Asissi* — — —»

«Ja — — — selv om vi ikke husker dem fra selve stedet av gode grunner — vi har nemlig ikke vært der — så kjenner vi dem selvfølgelig fra reproduksjoner —»

«Å, men det er noe helt annet å se dem på stedet! *Monumentalmaleriet* kan ikke bedømmes rettferdig uten det blir sett på sin rette

Fra dåpskapell i Aarhus.

St. Franciskus.

plass og i sine rette omgivelser —

«Hvad sier De om det moderne religiøse monumental-maleri —?»

«At dets problem er å få tilpasset vår tids farveopfatning og innstilling etter de krav som all religiøs kunst ifølge hele sitt vesen må sette i høisetet. Vår tid vet mer bevisst om farvenes innflytelse på menneskesinnene og deres innbyrdes samspill, og derfor forteller farvene i moderne komposisjoner like så meget som linjene. Men også disse har nu — takket være kubismens innsats — fått, la mig kalle det: mer bevisste lover

å følge etter at man har gjenoptatt fortidens viten om betydningen av flatens opdeling så selve opdelingen skaper inntrykk av liv og bevegelse —

«Nu blir De litt vanskelig å følge, kjære frk. West. Vis mig heller noen gjengivelser av Deres arbeider. Er det

ikke slik at De er spesialist i utsmykning av katolske kirker —»

«Iallfall har jeg hatt mange oppgaver, heldigvis —» og frk. West tar en stor mappe frem. Dåpskapellet i kirken i Aarhus er noe av det siste — så ser De her reproduksjon av «Jesu Hjertekirken» i Randers — og et arbeid jeg selv var så lykkelig for å få på grunn av emnet: «St Franciskus-kirken» i Nakskov —»

Her tar vi ordet fra frk. West og gir det til den kjente forfatter Richardt Gandrup som skriver om St. Franciskus-billedene: «de virker overordentlig skjønne i deres Ro og Myndighed, deres fine Overensstemmelse med den gamle, stive Stil, der tross alt ejer et mærkeligt liv, en næsten mystisk Livfuldhed. Billedene af den hellige Frans's Stigmatisation og hans Syn i Peterskirken vidner om sand Følelse for Legendens dunkle Fylde og gennemsigtige Klarhed; de har et yndigt Præg af heel kunstnerisk Fromhedsfølelse overfor Motivet, som kun et alvorligt og sikkert Kunstnersind giver Mulighed for Man står her overfor en begavet Kunstnerinde.»

«Ja, er det i grunnen noe å tilføie til dette?» spør vi til sist etter å ha sikret oss noen reproduksjoner til gjengivelse i «St. Olav» —

«Har det noen interesse at jeg er knyttet til veveskolen «Askovhus» i Sønderborg og har fått gullmedalje nu på siste verdensutstilling i Paris for mine komposisjoner på dette område —?»

«Vi tar det iallfall med — så kan leserne avgjøre det —» er vårt saklige svar —

Moderne munkes.

Av Peter Schindler.

Munkevesenet som kom fra Egypten, slo rot i Italia, men det blomstret kraftigst nord for alpen, på keltisk, gallisk, germansk og angelsaksisk grunn.

En reise på kryss og tvers gjennom England viser én et utall av klosteruiner, og hvor mange slotter er ikke opført av sten fra de abbedier Henrik VIII brøt ned. Stavelsen *Minster* vidner om «*Monasteriet*», som *Münsteren* på fastlandet, og alle katedralene har sine «*cloister*» og «*charpterhouse*», korsgang og kapitelsal ennu.

Av denne mengde har ikke ett kloster overlevet kirkeomveltningen; der er munkesamfund som har overlevet, men de måtte fly til Kontinentet, og nu bor de i nye hus, mens Church of England eller privatfolk eier klostret.

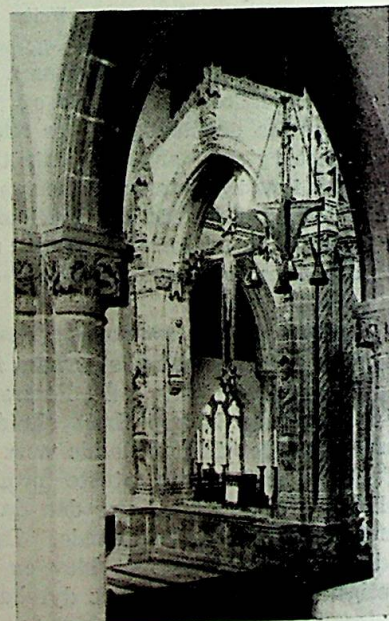
Vi vil besøke et par av dem og et par nye, som er skudd på den gamle stamme, for å se om der er liv i dem, og hvordan de lever i våre tider og på våre breddegrader.

Der er vel 600 benediktinere i England, i 6 klostre i det engelske forbund, to i et fransk og tre i et fra Italia styrt, men de er alle englendirere; de største klostre teller 120 prestemunker og 40 teologistuderende, de minste 30 og 10. Til samme kategori hører cisterciensernes tre og trappisternes to klostre.

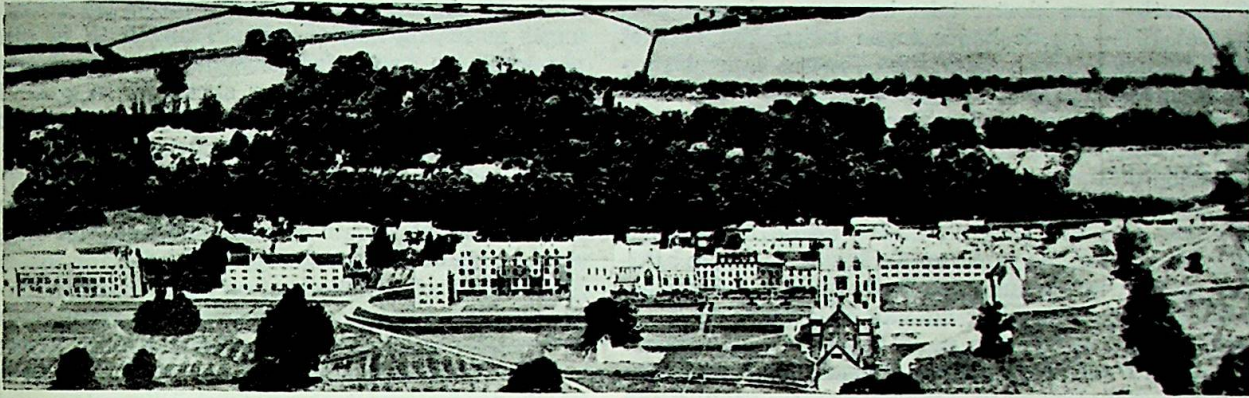
Ofte er abbediet en herregård man har kjøpt, og i hvis

ballsal man har innrettet kapellet, til man kan få en kirke bygget, og ofte er munkene begynt med å bo i stallen til de fikk råd til å innrette huset. De lever av sitt arbeide: landbruk og kostskoler, og noen av abbediene må besørge 10—15 sogn; noen litterær virksomhet gir også inntekt, og gaver kommer i ny og næ.

Munkene er ofte selvbyggere og som regel i stand til selv å dekorere kloster og kirke, de tegner selv sine paramenter, og med hensyn til husholdning er klostret gjerne selvforsynende.

Høialteret i abbediets kirke i Ampleforth.

Ampleforth Abbey.

Hvert kloster har sin egen teologiske skole for de unge munkes, og i kostskolene finner man anvendelse for en del forhenværende prester som ellers vilde være brødløse etter sin konversjon.

(Også Church of England har munkes, som lever etter Benedikt av Nurcias regel: tre klostre med 10—30 mann i hvert.)

Jeg spør en engelsk benediktiner om fra hvilke klasser munkene rekrutteres; han mener: fra alle lag, så de danner et godt gjennomsnitt av kirkefolket; de fleste kommer dog fra The Public School og Universitetene, men det utelukker ikke (sier han), at der er folk imellem, som kun ved veiledning kan klare en latinsk dogmatikk. Han fastslår at 50 prosent av dem som prøver sitt kall, går fra før løftene, og anser det for en fordel, som bevirker at de 600 munkes på 10 år kun har hatt én som forlot dem av tragiske grunner.

En stor del av munkene utdannes i Oxford til å ta arbeidet op i kostskolene, samtidig med at de studerer teologi; i denne college-tid har de to timers kortjeneste og ti timers studier daglig, og de fordeler sig etter interesse og anlegg mellom humanistiske og naturvidenskapelige studier.

*

Jeg vil først besøke de tause trappister i det 100 år gamle Mount St. Bernard noen mil fra Leicester. Fra dette Englands centrum kjører vi ut over landet med gods og skog, minebyer og akre, op i høiden mellom klipper fulle av gylden gyvel og høisletter med sparsomt korn, avbrutt av store stenbrudd for granitt og hård sten.

På marker og i haver bak den uendelige granittmur ser vi sort-hvite patres og brune legbrødre arbeide med plog og spade, saks og bast, røkte kveg eller passe bier og høns. Klosteret er bygget av rå granitt, hvis flater solen skinner i, i såpeboblens farvespill; det er gjemt under efeu og omgitt av en lund av ceder og furu. Det beboes av 150 munkes, som lever, arbeider, ber og spiser felles, og hvis eneste enerum er det forheng, som avgrensner den enkeltes plass i sovesalen.

Trappistenes levevis er ytterst streng; man bruker kun sin røst til lovsang og skriftemål og til å gi de nødvendige direktiver om arbeidet; formålet er ikke selve tausheten, men den samling, den betinger. Man står op kl. 2 natt

og har to timers kortjeneste, 1½ times studium i biblioteket, påhører en oppbyggelig tale av abbeden i kapitalsalen — og først nu, kl. 6, inntas et lett måltid av te, brød og honning. Morgenen går med arbeide i mark, have, stall og bryggeri, avbrutt av hømessen, eller med studier for de yngre. Middagen har aldri kjøtt eller fisk på menyen, undtagen når lægen foreskriver det. Mellom middag og «kollasjonen» av te og brød kl. 5, arbeides der atter, og dagen slutter med kortjeneste, så man kl. 7 kan legge sig til de 7 timers søvn.

Jeg spør gjestepateren, hvis tillatelse til å tale er ubegrenset, hvem der går i kloster her — og hvorfor — og hvad der kreves i retning av kall?

Svaret er kort og klart: Unge folk, frisk fra studenteksamen, på 18—19 år, sjelden noen på 25 og aldri noen derover. De kommer av to grunner: fordi de setter den uavbrutt sinnets samling om Gud over alt annet, og fordi de ser, at verden har bot behov, at så få kan og vil øve den, og så tar de sig på å gjøre det. Og der kreves en kjernehelbred, som kan tåle faste og arbeide, ja, som nettop trives av det; dertil en fast besluttet vilje, parret med absolutt åndelig sundhet, fjernt fra griller, særheter og sentimentalitet; og endelig et urokkelig, godt humør som tegn på sinnets indre kilders rikdom.

Blesten står i store sus om den høie kirke på den stenede høislette og rusker i de solide bygningers grunnvoll, da jeg tar avskjed med munken. Jeg spør ham, om nu «verden» kan forstå en anstalt som denne? Han svarer prompte: Hvis den kunde det, var vi jo av verden; det er viktigere, at vi forstår verden, for ellers kan vi ikke ta oss dens kval og splittethet til hjerte og bære den i vår bot, og så var vi til ingen nytte, men bare religiøse egoister!

Da jeg spøkende sier ham, at jeg heller ikke kan forstå det, smiler han og svarer: Det er heller ikke obligatorisk — bare De av og til vil glede Dem over, at vi heroppe virker det, De i Deres virksomhet må forsømme — som vi gleder oss over, at De virker, hvad vi ikke kan påta oss!

*

Og så er det eventyret om St. Laurentius Kirkebygger om igjen

Der var engang en abbed — næiere bestemt ordenens yngste og i det Herrens år 1906 i Buckfast mellom Exeter

og Plymouth; hans kloster talte kun 12 munkere — idag teller det 75 — og de hadde ingen kirke, kun et litet verdigt kapell. Samme abbed fikk foræret 1 pund sterling, og så besluttet han å bygge en stor og deilig kirke i stilen fra overgangen mellom normannisk og romansk. Og da han ikke hadde lyst til å gå «med tiggerposen på nakken», besluttet munkene egenhendig å bygge kirken. Men ingen av dem forstod sig på å bygge; altså drog en av dem til Frankrike et års tid og lærte håndverket i et kloster der, mens en av Englands første arkitekter utarbeidet tegningene. Da man kunde begynne, eide fondet 5 pund sterling og fikk til givende en gammel hest og en falleferdig vogn, mens en lord i naboskapet gav lov til å ta sand fra hans sandtak — og da man hadde gravet grunnen, forærte en mere vennlig enn betenksom sjel et klokkespil på 14 klokker — altså måtte man også projektere et tårn.

Fra 1906 til 1937 muret man uavbrutt; aldri var flere enn 6 og aldri færre enn 4 munkere i arbeide, den ene en prest; selv under krigen muret man, aldri behøvde man å tigge; klosteret selv kunde yde små beløp av hvad man tjente på å brygge tonic-vin tilsalgs, men resten kom som frie gaver. I 1922 kunde østkirken tas i bruk, i 1932 hele kirken, og i 1937 lagdes den siste sten i tårnet, og innvielsen kunde skje.

Det var virkelig et eventyr; radioen kringkastet kirkefesten, som presidertes av pavens personlige sendemann, en kardinal, omgitt av 5 erkebisper, 15 bisper og 30 abbeder, mens titusener fra hele England trengte på for å se munkenes selvbyggede kirke.

*

Og så går reisen op til York for å se et av de store abbedier, der lever av å holde kostskole, men hvor skolen fra å være en økonomisk støtte for klosteret, er vokset i format og betydning, så den er blitt en oppgave i sig selv, for hvilken klosteret nærmest er blitt støtten.

Barneskolen er et slott for sig, mil borte, med egne skoger og jorder; junior og seniorskolene er av format som selve klosteret og danner med dette gruppe om kirken, som man er i ferd med å rive ned og bygge større.

Der hører 2000 acres land til abbediet med åser, daler og skoger; 30 farmere, hver med et halvt snes arbeidere, driver klosterets landbruk, og de to nærmeste landsbyer er kun bebodd av dets funksjonærer og håndverkere; det har egen jernbanestasjon og eget postkontor, og dets og skolens husholdning hviler på selvforsyning.

Det befolkes av 150 munkere, som i uavbrutt rekkefølge stammer fra Westminster, men som måtte søke sig et fristed i Frankrike; under revolusjonen drog de tilbake til England, og for 100 år siden slog de sig ned i Ampleforth.

50 av dem er «utstasjonerte» som sogneprester i omegnen — det er klosterets rikelige «tiende» til stiftets biskop; andre 50 underviser i skolen; 40 studerer, og 5 er ansatt i administrasjonen (mest sønner av godseiere). Skolearbeidet legger så sterkt beslag på samfundet, at kun et par kan avsees til videnskap og et par til kunst: paramentikk, maleri, skulptur.

Man optar ingen under 18 år og har ingen over 50, og man har alltid kandidater nok. Jeg spør Dom Do-

minic, M. A. fra Oxford og dr. theol. fra Rom, om de unges motiv, og han svarer: Trangen til et almindelig prestekall, en særlig forkjærlighet for liturgi og erkjennelsen av, at samarbeide og samliv er et gode fremfor den større frihet, så har De motivet. — Jeg spør om man, som det synes, utvortes helst legger an på kun å opta intellektuelle personer og personer av byrd og stand? Pateren protesterer: Vel er størsteparten slike, men det er ikke efter klosterets hensikt; abbeden skal en gang ha sagt, at blev klosteret for fornemt eller for intellektuelt, burde man «selge biblioteket og kjøpe en ku». Noe annet er, at skolens standard krever, at de fleste munkere er Oxfordmenn med grader, og at det preger klosteret.

Det er slående for dem, der har kjennskap til benediktinere på fastlandet, hvor forskjellige de engelske er fra Beuron og Monte Cassino; de har ikke tonsur, men bærer sitt hår som de vil: skilninger, blondt, opstrøket eller ildrøde irske krøller; de kan røke og disponere over 30 pund sterling årlig som lommepenger; de har 1 måned ferie fra klosterlivet og er da i sine hjem eller i en jakthytte i Skotland eller på reise; og endelig har de ikke livsvarig abbed, men velger ham på 8 år (men gjenvelger ham oftest).

Alt dette, som forferder latinerne, gleder mig, men jeg stiller det obligate spørsmål: Om ikke den større frihet skader den klosterlige ånd, som latinerne vil mene?

Dom Dominic svarer med tre argumenter: Hvis vi følte, at det skadet vårt munkeliv, vilde vi opgi vår større frihet. Faktum er, at vi av 150 munkere på de 15 år, jeg har vært i kloster, har avgitt noen stykker til de strengere klostre, men kun tapt en eneste av sørgelige grunner — det taler for sig selv. Og endelig, hvis eventuelle latinske kritikere av vår angelsaksiske frihet hadde et arbeide så intenst som vårt, vilde de også ha vår frihet behov!

Jeg har nettop undret mig over rytmen i klostret; jeg har ikke bemerket travlhet, men energi, og dog forstår jeg først hele anstaltens format, da man gir mig noen tall: Kloster, skole og jordegods står til en verdi av 60 millioner danske kroner; årsballansen er på 2 millioner kr.; man bespiser daglig 700 personer og lønner 40 lege lærere, et huspersonale på 100 tjenestefolk og flere hundre håndverkere, farmere og arbeidere; i løpet av 14 år har man bygget for 6 millioner kr. uten å opta lån eller prioriteter — og man har ingen positive inntekter av skolen, den bærer sig kun, tross sine skolepenger på 5000 kr. pr. elev, fordi de 50 munkere i undervisningen er ulønnet.

Jeg ber Dom Dominic fortelle om den moderne Munks dag.

Op kl. 5, tjeneste i kirken 5.20 til 7.45, så en forsvarlig engelsk breakfast med egg, bacon, pølser, havregrøt og te, toast og frukt. Når man har ordnet sitt værelse, er der skoletjeneste fra 8.45 til 1, og så middag — hvor jeg har sett abbeden med virtuositet skjære den engelske røde stek for — og kun 10 minutters rekreasjon i samlingsalen. Fra 2 til 4.30 håndens gjerning i have, mark eller verksteder eller ledelse av og deltagelse i guttenes sport, og i den tid viker munkekutten for speiderblusen, krickettøiet, tennisdrakten, fotballantrekket eller skyteuniformen, og markarbeide skjer i sweater og sorte shorts. Efter te er der skole fra 4.30 til 7, så vesper

og aftensmat og stilretning. Kl. 9 aftenbønn, hvor guttene (som til morgens messe) fyller kirken, og kl. 10 bør man gå i seng, men den blir ofte 11, når der er mange greske stiler.

Klostret har en gjest foruten mig, en rødmusset, dobbeltradede og hårdtpumpet protestantisk oberst, far til både en munk og en elev. Gjestepateren samler oss etter endt dagsverk kl. 9.30 i klostrets gjestesalon, hvor også oberstens to sønner, min munkevenn og et par andre patres, som deler mine interesser, er tilsagt. Ilden blusser i kaminen, lenestolene er dype og bløte (slike stoler finnes kun i England!), der skjenkes Whisky, og leg og lærd får piperne frem eller tender cigaretter.

Jeg spør Father Dominic videre om hans dag og dåd og får vite at han må bruke sin ferie som speiderfører; ifjor lå tropen i Italia, og en annen måtte han lede i Skottland, neste år tenker de på Danmark. De små ferier må han bruke til å hjelpe eller avløse sine ordensfeller, som er sogneprester, og som gjerne vil hjem til klostret av og til og leve riktig munkeliv; andre ferier går til organisasjon av det nye skoleår eller redaksjon av programmet, forhandlinger med ministeriet i London eller deltagelse i kongresser for skoleledere. Ytterligere skal han hver sommer holde en rekke forelesninger i Cambridge over de hebraiske profeter på et feriekursus for utlendinger — og endelig er han til daglig professor i dogmatikk for de vordende prester i klostret og adjunkt i skolen.

Summen er: ukentlig 30 timer latin, 5 timer gresk, 5 timer dogmatikk og 3 religionstimer — plus kosttjenesten og virksomhet som guttenes skriftefar.

Andre munkar har lignende arbeidskår: passe svøm-

mebadet, være løytnant i skytterkorpset, instruere i jakt og ridning, ligge i telt på week-end med speiderne — og gi retretter for nonner, lede kursar for talere i Hyde Park. Føi så til, at de 50 000 bind i munkenes herlige bibliotek ikke gjør inntrykk av å stå til pynt — så forstår man at obersten tømte sitt glass med et skvulp og så: Du store kineser, hvordan undgår dere å bli slitt ut, for det ser dere jo ikke ut til å være?

Jeg selv prøvde å forme svaret: Rytmen, tempoet er så naturleg behersket, som kun klosterleg trening kan bevirke det; derfor kan der ydes et maksimum av arbeid, uten at der slites på nervene. Og da de små friheter, som tillates i et engelsk kloster, betar dets liv bismaken av savn, frigjøres der andre krefter til et annet offer: Arbeidets. Endelig betinges en slik arbeidsydelse av den typiske engelske evne til totalt å avslappe i ferier og fritid.

Obersten gryntet og buste like over i et spørsmål om hvorfor St. Mikael var blitt militærets patron, og han var ikke tilfreds, før tilstedeværende autoriteter hadde delt besvarelsen mellom sig i emnene: Mikael i Det gamle testamente, englelæren i oldkirken, fresker og mosaikker med Mikael og St. Georg med dragen, Donatello og Guido Renis Mikaelstyper og hvorfor pokker har så Henrik VIII avskaffet ham, for jeg liker ham nu så godt!

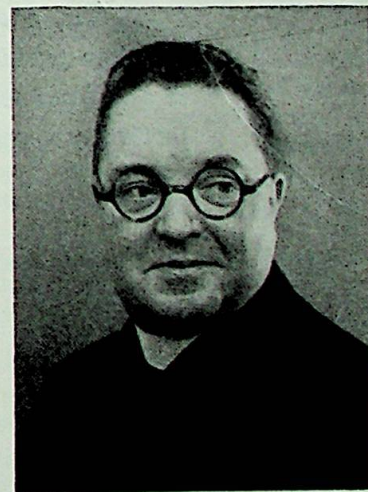
Det blev midnatt før den siste selters bruste i oberstens glass; munkene viste gjestene den oppmerksomhet å ofre to timer av sin nattesøvn, og da obersten og jeg listet gjennom det sovende kloster til våre gjesteværelser, hvisket han så sakte en engelsk oberst nu kan hviske: De spiser ikke lathets brød, munkene i våre dager, det kan De ta mitt ord for, Father!

VESTERLEDENS MUNKEVESEN

III del av pastor Peter Schindlers store verk: «Vesterledens Munkevæsen — med særleg Henblik paa Benedikt af Nurcia» foreligger nu med en meget interessant fortale av forfatteren, hvori han redegjør for arbeidet og dets linjer i store trekk. Vi skal senere komme tilbake til det her i «St. Olav» — her skal bare nevnes at det gir et gripende og manende utsyn over de av ordner løste verdensproblemer: «Benedikt satte orden og arbeid inn i en verden av romersk dekadence og barbarisk oprør — Frans satte avkallet inn i en verden av småborgerleg vellevnet — Dominikus skapte skolen for en verden av uvitenhet og vranglære — og Ignatius belærte en ulydig og frafallen verden om lydighet inntil døden men vi savner stadig menn, der setter fred inn i en verden som er full av «krig og rykter om krig», og som forkynner social rettferdighet overfor mammondyrkernes kapitalisme.» I disse ord har vi forfatterens uredde og sannhetssøkende personlighet hvis ubestikkelige vurderingsevne gir hans ord stor vekt når han til sist sier at «det kan ikke opgjøres hvad religionen som religion skylder denne uavbrutte rekke av sine profesjonelle dyrkere: deres innsats av bønn, forbønn,

sonoffer og kjærlighetsgjerninger — deres tale og skrifter, deres ransaker av Guds mysterier, deres beretninger om mystikkens hoider, sjellevets dypper, menneskehjertet og verdenslivets kår.»

Boken er utkommet i kommisjon hos G. E. C. Gad, København.

Peter Schindler.

Døgnets guder.

I gyllen glemsel skrinlagt
er mangt et helgennavn,
mens døgnets guder hylde
til bot for synd og savn.
De sanne helters navne
blir glemt bak mulm og slør,
men på geniets alter
ei offerilden dør.

O evighet, o evighet,
for dig er lødig gull
kun hvad der bærer troens segl
i støvets mulm og muld.

Slik er vår tid den glemmer
at hvert et stort talent
ei skyldes flid og arbeid,
men Gud har gnisten sendt.
Kun til det godes fremme,
til sant og varig gagn
av nådens Gud den skjenkes
til ære for hans navn.

O evighet, o evighet,
i stråler fra din glans
vi ser alene det som her
fortjener ærens krans.

Skrid, himlens helgenskare,
i fager fylking frem,
I, Kirkens høie helter,
som bragte seiren hjem,
og vis vår tid den adel
i korsets kongeskrud
som stråler der, hvor livet
får vekst av nådens Gud.

O evighet, o evighet,
til hver en verdens vrå
la lyset fra Guds herlighet
i gylne strømme nå.

Forgjeves kunstens konger
og tankens store menn
de gylne laurbær høster —
hvad har de vel igjen
på Herrens dag, den store,
hvis intet annet krav
enn verdens de har opfylt
med hvad dem himlen gav?

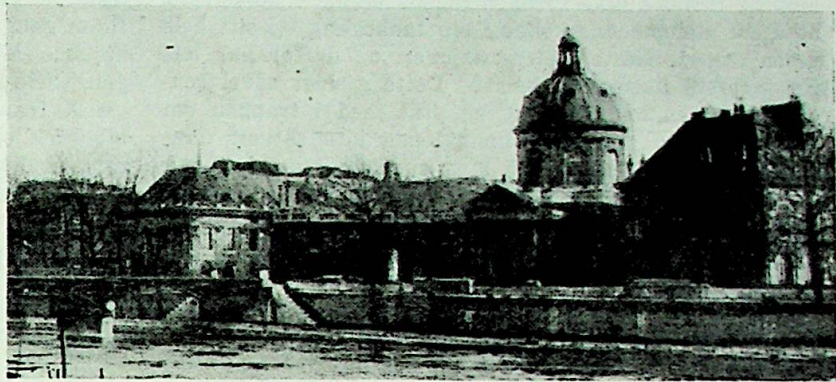
O evighet, o evighet,
for dig blir hvert sekund
i verdens sold en bitter vè
i dødens alvorsstund.

La form og farve friste
sitt liv i kunstens hall,
la kløkt og krefter feire
triumfer uten tall —
den sanne ærens glorie
er viljens sterke stål,
til kamp ved nåden herdet
med himlen som sitt mål.

O evighet, o evighet,
blir verdens ros vår del,
hvad gagner det, hvis ulivssår
vi fanger for vår sjel?

K. Kjelstrup.

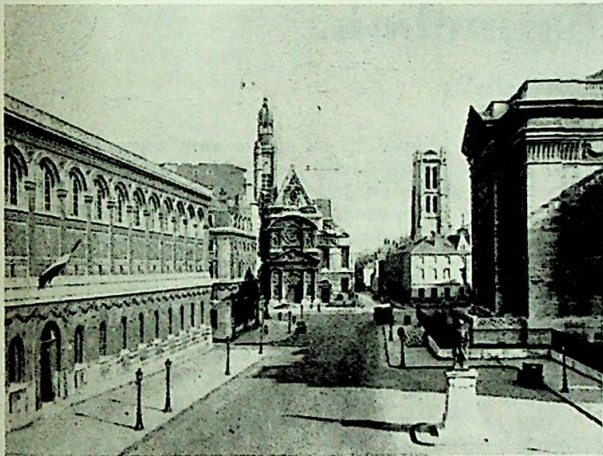
Hvad man også kan opleve i Paris.

L'Institut — sete for fem fakulteter.

Kommer man til Paris for å søke post i en familie som barnepleierske e. l., blir man sørget for iallfall materielt sett i og med at man får post. Det er jo i vedkommende families egen interesse at barnepleiersken får spise og sove godt, og franskmennene er kloke nok til å innse

ene øieblikk får en foss med skjellsord over sig av en hissig trafikk-konstabel, når han det neste smiler så det varmer inntil ryggmarven, fordi han ser De er utlending? Hvad gjør i det hele tatt noenting når Notre Dame, Sacré Coeur, St. Séverin og utallige andre skjønne katedraler alltid står uforstyrrelige på sin plass og tar imot alle som vil inn, enten man er norsk eller fransk, svart eller hvit.

St. Geneviève-biblioteket.

Det er slett ikke nødvendig å være rik for å lære en masse i Paris. Bortsett fra selve opholdet som jo må koste en del naturligvis, så er svært mange kurser meget billige og endog gratis. Det er stadig «les cours publics» på Sorbonnen med adgang for alle, og «Sainte-Genève» biblioteket ved siden av Panthéon er enormt og åpent hele dagen, også for alle. Søndagene er det gratis adgang til de fleste kunstsamlinger, Louvre for eks.

For alvor interessant blir et opphold når man kan skrive sig inn for ett eller flere semestre ved for eks. Sorbonnen, og følge forelesningene regelmessig med en avsluttende eksamen som mål. For det første fordi man da lett stifter vennskap med studenter av alle nasjonaliteter, og for det annet fordi man kommer i kontakt med mange professorer og får øinene op for det verdifulleste i fransk åndsliv. Og hvor forståelsesfulle er de ikke overfor oss utlendinger! Nu får de jo en kolossal erfaring i å «behandle» fremmede studenter professorene dernede, vi strømmer jo dit fra alle verdens kanter. Men

det. Men skal man studere eller lære ett eller annet, reiser boligspørsmålet sig i hele sin kompliserte fylde, og før det er tilfredsstillende ordnet, kan Paris være litt av et mareritt. Det fornuftigste er å leie ett værelse hos en familie — på den måten kan en utlending også få innpass i virkelig franske miljøer. Men alt avhenger da av om familien er hyggelig. Det er best å være forberedt på ubehagelige overraskelser som pengegriske vertinner, veggelus m. m. Og ikke ta et værelse fordi det er koselig utstyrt med kamin. Man får nemlig ganske andre ting å bruke pengene til i Paris enn til kjøp av brensel, og da er det liten charme i en kamin. Det greieste blir ofte å bo på hotell, de er gjennomgående bra og billige og ligger strødd rundt, særlig på Montparnasse og i Quartier latin.

Når så dette første og vanskeligste spørsmål er ordnet, er det bare å gå løs på alle de skatter som finnes i Paris, alle disse gullgruber av kunst, litteratur og historiske steder, for ikke å snakke om selve det febrilsk pulserende livet i gatene som betar en slik i begynnelsen at en nesten gisper efter luft. Og hvad gjør det om man det

Notre Dame.

mon de franske ikke gjennomgående er mere universelle og mere almenmenneskelige i sin tankegang og sitt hele vesen enn de fleste andre nasjoner, og derfor har lett for å forstå hvem som helst? Dette gjelder såvel rengjøringskonen man slår av en prat med i trappen om morgenen som den mest høitstående intellektuelt dannede. Det har nemlig lite med egentlig kunnskaper å gjøre, med kjennskapet til andre lands historie og geografi osv. Det er snarere deres evne til lynsnar psykologisk forståelse og innforlivelse med ens sorger og glæder. Hadde jeg mistet en venn, eller fått dårlige nyheter hjemmefra, eller på den annen side fått en strålende eksamen, så gråt eller lo gjerne hele familien med mig. Men så følsomme de enn er, lar de alltid fornuften råde. Kanskje er den tusenårige katolske tradisjon den viktigste årsak til franskmannens universelle karakter og hans så bekjente sans for måtehold og begrensning på alle områder.

Professorene ved Sorbønnen bistod oss først og fremst rent intellektuelt ved besvarelse av oppgaver o. l. Men

også på annen måte var de sympatiske. Vi blev for eksempel flere ganger invitert hjem til vår professor i kunsthistorie, M. Rocheblave. Han samlet en 10—12 ad gangen, (hele kullet det året bestod av ca. 90 stykker, hvorav vel 20 franske studenter). Vi satt da rundt ham i hans bibliotek og fikk te og historier. Blandt meget annet rart hadde han Chopin's kjærlighetsbrev til George Sand — de virkelige. De fikk passere mellom oss, gule, tettekrevne ark, fulle av ømhet og fortvilelse over at han følte sig syk.

Det var charmerende timer vi tilbragte hos den gamle kunsthistoriker, amerikanere, tyskere, grekere, italienere, to norske var vi det året og mange flere nasjonaliteter. Vi snakket kunst og politikk og litteratur og religion — og var virkelige små folkeforbund, «des sociétés des nations en miniature». — Og selv om vi nu er spredt igjen til alle kanter av verden, vil vi sikkert bevare de vennskapelige følelser for hverandre og en gjensidig respekt for hverandres land, på tvers av alle ideologier og høit hevet over politiske systemer og renkespill.

Fémina catholique.

Nr. 262 i vår Salmebok.

(„Vår tro vil vi sprede“)

Siden min øiensykdom ikke mer tillater mig å lese, men barmhjertige medmennesker må lese både bøker og blader høit for mig, kan jeg heller ikke følge så godt med i ST. OLAV som før. Derfor får man tilgi at disse linjer kanskje kommer litt sent. Men den lille morsomme «episoden» om den beundringsverdige snarrådighet og kunstneriske dyktighet St. Olavs kirkes organist, hr. Wolfgang Olsjen nylig utviste krever en redegjøring fra salmeboksutgiverens side. Hvad er det for en «original melodi» det henvises til for nr. 262?

...Da jeg holdt på med forarbeidene til «Sangbok for Helg og Heim», kom biskop Smit til mig med salmen — både tekst og melodi. Hvem som er tekstens forfatter meddelte han mig ikke. Antagelig er den en omsetning fra nederlandsk. Om melodien sa han at den blev sunget med stor

begeistring i Nederland til en salme som anvendtes ved missionsgudstjenester (antagelig originalen til vår salme), og han tilføiet: «Når De en gang skal omarbeide vår salmebok, må De endelig ta den med. Også her i Norge vil den melodien vekke begeistring.» Avskrifter av melodien har jeg for øvrig sett på flere av våre stasjoner hvor jeg også har hørt den synge. Det skjer også her i Kristiansand, hvor melodien med rette betraktes som en av de vakreste vi har. For resten må man vel anta at våre nederlandske prester kjenner den. Ved siden av «Vi elsker vår Kirke», Sankt Olavssalmene og pater Lutz's vidunderlige vakre «Ein heimstad hev Herren for folket sitt bygt» (nr. 254) passer den jo ypperlig for menighetenes månedlige bønnedag for Moderkirkenes gjenreisning i Norge.

K. KJELSTRUP.

Kristiansand S. 28. mars 1939.

„Skimt“

av

LARS ESKELAND

Olaf Norlis forlag

Umiddelbart før avslutningen av dette påskenummers redaksjon får vi inn av døren denne lille bok. Vi setter oss pliktskyldigst til å skjære den op men angrer nesten på det. Ti stadig fristes vi av enkelte passus til å stanse og lese ordentlig videre og det er der ikke tid til: Bladet skal i trykken! Men saken er at hele boken er båret av en så varm og strålende kjærlighet til vår hellige Kirke at man merker dens fengende gnister selv ved en helt overfladisk kontakt. Disse «skimt» er inntrykk av begivenheter og personligheter. avspeilet i en overbevisst og ekte katolikks sinn, som aldri har vært tilfrets for det kunde gjengi sine opplevelser så de fikk almenmenneskelig verdi.

Vi skal senere komme tilbake til boken — nu er det kun et å si: la den bli påskeboken i år. Kjøp den! les den! overvei den! diskuter den! Den fyller ikke meget i kufferten eller ryggsekken, men den ruver godt, hvor to eller flere — uansett trosbekjennelse — vil ha en god stund sammen. Og kan hende ruver den best i vår egen stille time.

E. D.-V.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.